

Ikt. sz.: KOB-42/10-7/2023.

KOB-8/2023. sz. ülés
(KOB-18/2022-2026. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Kulturális Bizottságának**
2023. október 9-én, hétfőn, 10 óra 32 perckor
az Országház Klebelsberg Kunó termében (félemelet 10.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>A magyar építészet napjáról szóló H/5380. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)</i>	5
<i>Lázár János szóbeli kiegészítése</i>	5
<i>Hozzászólások</i>	9
<i>Lázár János reflexiója</i>	10
<i>Határozathozatal</i>	12
<i>Az ülés berekesztése</i>	12

Napirendi javaslat

A Magyar Építészet Napjáról szóló határozati javaslat (H/5380. szám)
(Lázár János (Fidesz) képviselő)
(Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Dr. Pószán László (Fidesz), a bizottság elnöke

Bodó Sándor (Fidesz), a bizottság alelnöke
Demeter Zoltán (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dunai Mónika (Fidesz), a bizottság alelnöke
Dr. Kállai Mária (Fidesz), a bizottság alelnöke
Simon Róbert Balázs (Fidesz), a bizottság alelnöke
Szabadi István (Mi Hazánk), a bizottság alelnöke
Erős Gábor (Fidesz)
Dr. Szabó Tünde (Fidesz)
Dr. Vinnai Győző (Fidesz)
Földi László (KDNP)
Szabó Szabolcs (Momentum)

Helyettesítési megbízást adott

Csőbör Katalin (Fidesz) Erős Gábornak (Fidesz)
Kovács Zsolt (Fidesz) dr. Szabó Tündének (Fidesz)
Tóth Endre (Momentum) Szabó Szabolcsnak (Momentum)

A bizottság titkársága részéről

Takács Gabriella bizottsági főmunkatárs

Meghívott

Hozzászóló

Lázár János (Fidesz) képviselő

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 32 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

DR. PÓSÁN LÁSZLÓ (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szép jó napot kívánok! Tisztelettel köszöntöm a bizottság minden jelen lévő tagját, és köszöntöm Lázár János miniszter urat, aki per pillanat képviselői minőségében, mint előterjesztő vesz részt az ülésünkön.

Tisztelt Bizottság! A napirendi pontra tett javaslatokat időben kiküldtük, mindenki láthatta. Úgyhogy kérdezném, ki az, aki a napirenddel egyetért. Kérem, kézfelemeléssel jelezzék! *(Szavazás.)* Ez egyhangú. Köszönöm szépen.

Meg is adom akkor a szót azonnali hatállyal Lázár János képviselő úrnak, mellékállásban miniszter úrnak.

A magyar építészet napjáról szóló H/5380. számú határozati javaslat (Döntés képviselői önálló indítvány tárgysorozatba vételéről)

Lázár János szóbeli kiegészítése

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz) előterjesztő: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Azért jöttem a bizottság elé, hogy támogatásukat kérjem a magyar építészet napjáról szóló előterjesztés megtárgyalásához a magyar Országgyűlésben, amit H/5380. számon 2023. IX. hónap 28-án nyújtottam be, és kérem a bizottság támogatását a tárgyalás megkezdéséhez, majd az Országgyűlés jóváhagyását is.

Tisztában vagyok azzal, hogy a magyar Országgyűlés az elmúlt több mint tíz esztendőben számos napot nyilvánított emléknappá, és ismerem a Ház alapvető hozzáállását - technikai értelemben - ahhoz, hogy mi a véleménye az újabb emléknapok jogalkotási megvalósításáról, mármint hogy törvényben legyenek rögzítve újabb emléknapok, mégis azt szeretném kérni, hogy tegyen kivételt az Országgyűlés, és az idézőjelbe tett „stoptól” tekintsen el, és egy újabb napot nyilvánítson kiemelt jelentőségű nappá.

Kollégáimmal és az Országgyűlés Hivatalával volt egy kis vita arról, hogy melyik bizottság hatáskörébe tartozik a magyar építészet napjával kapcsolatos előterjesztésem, aminek az az oka, hogy vannak, akik szerint az építészet kérdése gazdasági kérdés, ezért a Gazdasági Bizottságnak kellene ezt az előterjesztést megtárgyalnia. Én ragaszkodom ahhoz, hogy alapvetően ízléskérdés az építészet kérdése, az ízlés pedig a kultúra egyik legfontosabb kérdése. Ezért javasoltam azt az Országgyűlés Hivatalának, és kértem, hogy a Kulturális Bizottság legyen a főbizottság, amely az előterjesztést megtárgyalja.

Szeretném azt is elmondani, hogy ez illeszkedik egy javaslatba, illeszkedik egy tervbe és egy elképzelésbe, amely arról szól, hogy idén ősszel a magyar Országgyűlésnek meg kell tárgyalnia a kormány előterjesztésében a magyar építészetéről szóló törvénycsomagot, amely egy 300 paragrafust tartalmazó előterjesztés, amelynek a társadalmi egyeztetése múlt csütörtökön megkezdődött, a társadalmi egyeztetés befejezése után pedig az Országgyűlés számára beterjesztjük az előterjesztést.

Ehhez szorosan kapcsolódik a mostani egyéni képviselői indítványom, amely azt javasolja az Országgyűlésnek, hogy nyilvánítsa december 16-át a magyar építészet napjává. Tegye ezt azért, mert ez a nap Kós Károly születésnapja, 140. az idei esztendő alkalmával, másrészt pedig tegye ezt azért, mert ennek az országnak az

önértelmezésében, önképében és a jelen és a jövő meghatározásában az építészet ügyének igen nagy jelentősége van.

A magyar építészeztől szóló törvény preambuluma kivételesen, más jogszabályoktól eltérő módon és formában elvi kérdéseket is kíván rendezni, és három magyar építész életművére hivatkozunk, amikor a teljes magyar építészeti szabályozás újragondolását javasoljuk majd a tisztelt Háznak. Ez jelenti az építésügy, az örökségvédelem, az Építész Kamara, a településképi törvény, a mérnökkamarákról szóló joganyag teljes újraszabályozását. E három építész Lechner, Kós, illetve Makovecz. Ugye, azt nem kell ebben a körben mondanom, hogy az építészetnek egy ország berendezésében és egy ország történetében mekkora jelentősége van. Attól félek, hogy értelmiségi vitákra nem nagy igény lesz a magyar Országgyűlésben most és a következő időszakban, mégis erre tennék javaslatot, amikor azt kérem, hogy a magyar építészeknek a magyar építészet napjával állítsunk részben emléket, részben pedig az építészet ügyének a fontosságára és a magyar építésztársadalom fontosságára hívjuk fel a figyelmet.

Ugye, három építészt említettem Lechner, Kós, illetve Makovecz nevét említve. Közülük, teljesen világos, hogy az egyedi magyar építészeti stílus formavilágát Lechner teremtette meg; Kós Károly azért lehet az egész vezérmotívuma, mert ő volt az első olyan magyar építész, aki a hagyományos népi építészeti megoldásokat, technikai megoldásokat beemelte a magyar építészet ügyébe; és Makovecz intellektuális jelentőségét a magyar építészet posztmodern korában reflektíve a modernre, illetve különböző irányzatokra nem kell külön kiemelni.

A mi célunk az építészeti törvénnyel és a magyar építészet napjával nem kevesebb, mint hogy felhívjuk arra az ország figyelmét, hogy amikor valamit építünk ebben az országban, akkor a legfontosabb kérdés az illeszkedés kérdése, a beillesztés kérdése. Ugye, kétfajta építészet létezik, az egyik fajta építészet az, amikor az építész alapvetően egoizmusból és önmegvalósítási céltól vezérelve valamit idehoz ebbe az országba. Erre számos példát tudnék mondani, a MOL-torony nagyon jó példa, ami semmilyen formában nem illeszkedik sem a budapesti építészeti hagyományokhoz, sem a magyar építészeti hagyományokhoz. Nemcsak a beépítéssel van baj, hanem magával az építészet stílusával, amiről most beszélek.

A másik fajta építészet egy reflektív építészet. Felhívnám a bizottság figyelmét arra - itt vannak, akik elnök úron túl is foglalkoznak ilyen kérdésekkel -, hogy a gótikának is van magyar iránya, a reneszánsznak is, a Felvidéken és Erdélyben van magyar reneszánsz, mint ahogyan van magyar barokk, sőt van magyar parasztkorokk, és a romantika korától kezdve pedig a magyar építészet önkifejezési igénye, ami a nemzeti függetlenség bemutatásában is és a nemzeti identitás meghatározásában is rejlik, alapvetően fontos dolog volt. Ugye, Lechner fő műve az Iparművészeti Múzeum, ahol népi építészeti motívumokkal díszíti az épületet, ajánlom mindenki figyelmébe, és amit Kós részben az arts and crafts művészetét követve megvalósít itt Budapesten az első világháború előtt, Wekerle-telep, tisztai lakótelepek, templomok, középületek, a Fővárosi Állatkert épülete, majd a két világháború között Erdélyben templomépitészetként és a második világháború után a református egyház építészeként a helyreállító, örökségvédelmi munka keretében a negyvenes-ötvenes években Romániában, az arról szól, hogy amikor építünk valamit, azt hogyan lehet beilleszteni a környezetbe.

Amikor megkérdezi tőlem majd a bizottság, ez vagy másik, hogy mi az építészeti törvény célja és az egész magyar építészeztől miért akarunk ennyit beszélni, akkor azt az egyszerű példát tudnám idehozni magyarázatképpen laikusok számára, hogy ha elmegy valaki egy bajor faluba vagy egy sváb faluba, és megnézi annak a falunak az építészetét - egy 500 fős faluról beszélek -, akkor a faluközpontban áll a XVIII. századi

templom, mellette a XIX. századi posta és községháza, jönnek a XX. századi vagy XIX. század végi lakóépületek, és jönnek a XXI. századi lakóépületek, ahogyan a centrumtól távolodunk, és ez a négy-öt korszak organikusan épül egymásra: a legmodernebb, tavaly átadott épület és az első XVIII. századi megmaradt épület között a hasonlóság a beépítés mélységében, magasságában, minőségében, a szögekben, az anyaghasználatban abszolút visszaköszön. Ehhez képest Magyarország történelme teljesen mást adott, nyilván a második világháború után megszakadt ez az organikus építészeti fejlődés, ez a reflektív beépítő, illeszkedő építészet. De a legjobb példa ez a példa, Ausztria és Németország, ami hozzánk közel van, megnézhető és érthető. Ha elmegy az ember egy kis osztrák faluba vagy egy kis bajor faluba, nincs az az érzése, hogy ezek a modern épületek ne lennének rokonai, unokai, dédunokái vagy leszármazottai a XVIII. századi épületeknek. Mert akár a szabályozás, akár az építészeti képzés, akár a közízlés ragaszkodik ahhoz, hogy valamilyen hagyomány, valamilyen tradíció, a beillesztés, illeszkedés vagy a tradicionalista építészet motívumai még a posztmodern korban is, a modern építészet legkifinomultabb alkotásaiban is megpróbáljanak megjelenni. Ezért tartom részben fontosnak, hogy felhívjuk a beilleszkedés, az illesztés művészetének fontosságára a figyelmet, felhívjuk arra, hogy a magyar építészet soha nem öncélú építészet, hanem mindig valamire reagáló építészet és mindig illesztő építészet, ahogyan ezt Makovecz annak idején mondta, és ezért javaslom azt, hogy az Országgyűlés adja meg a lehetőséget ennek az emléknapnak a megvalósítására.

Ez részben szól arról is, hogy szeretném, ha az építészeti törvénnyel és a szimbolikus ügyek terén is a magyar építésztársadalom megbecsültsége jelentősen növekedne. Ugye, a humán értelmiség, a jogászok, a bölcsesek és a közgazdászok nagyjából bemutatták, hogy az országgal mit tudnak az elmúlt harminc év alatt, az építészeknek még erre nem volt igazából lehetőségük vagy csak részben, és én szeretném, ha a következő évtizedekben az építészeti képzésben kibocsátott ezer gyerek, aki építészként végez Magyarországon és az egész magyar építésztársadalom itthon és külföldön is, részben a társadalmi megbecsülés által, részben a munkalehetőség által, erősödne. Az teljesen világos, hogy Magyarországon eddig is nagyon sok mindent építettünk, egy része vitatható, egy része vitán felül áll, de a következő húsz év még ennek az országnak a dinamikus fejlődéséről fog szólni, hiszen közinfrastruktúrát fogunk építeni, meg kell újítanunk az egész ország épületállományát, itt van egy egymillió lakásos panelházprobléma, itt van 800 ezer Kádár-kocka, csak hogy az ország átépítéséről vagy újrafogalmazásáról beszéljek. Tehát a magyar építészeknek lesz bőven dolguk a következő húsz esztendőben, hiszen még rengeteg, az urbanizáció érdekében megvalósuló közlelésítmény, rengeteg magánlelésítmény kell hogy épüljön, hiszen egy jól menő gazdaságnak fokmérő, hogy hány építési engedélyt adunk ki és hány házat építünk egy évben. Az örökségvédelem is egy nagyon fontos kérdés, hogy mit kezdünk a régi épületeinkkel. Tehát a magyar építésztársadalomnak nagy szerepe lesz az ország következő húszéves országépítésében és berendezkedésében.

Talán nem véletlen, hogy a Magyar Művészeti Akadémia elnökévé Turi Attila Kossuth-díjas építészt választották meg az elmúlt héten. Az építészek a Művészeti Akadémiában is komoly szerepet visznek, mint ahogyan az építész kamaráknak területi szinten, országos szinten, az építészeknek, a városi főépítészeknek, megyei főépítészeknek, területi építészeknek fontos szerepe van, és nagyon fontos szerepet szánok a törvényben a tervtanácsoknak is a közízlés formálásában.

Nagyon sok kritikát kapok a saját frakciómban is - elnök úr is fültanú volt -, hogy mit akarok az építészekkel meg a tervtanácsokkal, hiszen nem szabad a beruházó és a megrendelő ízlését korlátozni, és nem szabad azt megpróbálni terelni, hiszen a

szabadsághoz hozzátartozik az, hogy az ember azt épít, amit akar. Ezzel kapcsolatban azt tudom jelenteni a tisztelt bizottságnak, ha nem támaszkodunk a magunk által kiválasztott és a magunk által kiképzett építészgenerációkra, amelyből azért világsztárokat is neveltünk az elmúlt évszázadokban, a felsorolt három úron kívül még tucatnyit tudnék mondani, akkor annak az lesz a következménye, hogy olyan dolgok születnek, amelyek nehezen vállalhatók. A nemzetgazdaságilag kiemelt beruházásokat ellenzéki képviselőtársaim különböző okoknál fogva támadják, én teljesen más okból készítettem egy katalógust, mégpedig, hogy nemzetgazdaságilag kiemelt beruházások esetében mi valósult meg stilisztikai értelemben, milyen dizájn az, ami megvalósult. Kevés, amely nem rombolásra méltó és érett lenne. Tehát amikor kikerüljük az építészeket, zárójelbe tesszük a tervtanácsokat, nem támaszkodunk a saját magunk által kiképzett építészek helyi véleményére vagy országos meglátásaira, és elszabadulnak az indulatok, és tombol a szabadság az építészet területén, akkor nehezen vállalható épületek és létesítmények jönnek létre.

Tehát mindenféleképpen azt javaslom, hogy fejezze ki az Országgyűlés a magyar építészet fontosságát, részben a tradíciók megőrzése, részben a fenntarthatóság, részben az építészet ügyének hangsúlyozása okán, adjon lehetőséget arra, hogy ezen a napon az elismerések átadására sor kerüljön. Ugye, a tervem az, hogy minden évben ezen a napon az építészeti díjak ekkor kerülnek kiosztásra. Ebből a két legmagasabb fokozatú díj, ami a Kossuth-díjjal azonos értékű kell legyen nagyjából, az a Kós Károly-díj és az Ybl-díj, ez nyilván művészeti díj-kategóriába esik. Másrészről pedig az örökségvédelem területén, illetve a régészet területén és az építésügy területén elért kimagasló munka elismerésére is ezen a napon sor kerülne, tehát funkcionális feladata is lenne a napnak. De kétségtelen, hogy a magyar építészeiről szóló törvény tárgyalásával és annak vitáival párhuzamosan alkalom nyílna arra, hogy a törvényhozó hatalom a magyar építészet ügyének fontossága és az építészek fontossága előtt egy gesztust tegyen. Én ezt egy fontos társadalmi üzenetnek tekintem, az építész-társadalom minden egyes tagja, függetlenül attól, hogy mit épít, hogy tradicionalista, modernista, organikus vagy éppenséggel a posztmodern jegyében alkot, nagyon hasznos tagja a magyar társadalomnak, akik elismerést, megbecsülést és támogatást érdemelnek. Nem titkolt célja az általam javasolt mostani emléknapiak és a magyar építészeiről szóló törvénynek, hogy egy lobbitorvény legyen. Tehát ez a törvény egzisztenciát, megbecsülést, pénzzel járó egzisztenciát is teremt majd az építészeknek különböző jogi eszközök kialakításával, mert szeretném az építészet jelentőségét, fontosságát hangsúlyozni a társadalom felé, szeretném, ha a közbeszédben az egy erős vitatéma lenne lokálisan, hogy mit építünk, hogyan építünk, milyen épületek valósulnak meg. Most nemcsak a beépítésről, nemcsak az üzleti részéről beszélek, hanem az ízlés részéről beszélek. Ha ezt a témát tudnánk emelni a közbeszédben, és ez nem lenne felülírható gazdasági, racionális, üzleti vagy éppenséggel egalitárius megfontolások alapján, akkor szerintem ez az országot érdemben építő vita lenne.

Ugye, tőlem azt várja el a kormány, hogy egyszer majd az ország jobban nézzen ki, ami nyilván az épületek minőségén, fenntarthatóságán, használhatóságán túl dizájnelemeket is illet. Felhívnám a figyelmet még a kritikák előtt, ez nem egy bezárkózó, provinciális gondolkodásmód, a progresszió, a haladás, a legjobb globális trendeknek a lokális implementációja ennek a törvénynek és ennek a gesztusnak fontos célkitűzése. Tehát nem bezárkózásról van szó, hanem arról van szó, hogy mindent, amit építünk, mindegy, hogy a legmodernebb irányzatot hozzuk Magyarországra az építészetben, be kell illeszteni abba a faluba, városba, nagyvárosba, fővárosba vagy közösségbe, és akkor sokkal szerethetőbb, élhetőbb és fenntarthatóbb épületek lesznek.

Egy rövid indokolást fűztem, sokkal rövidebbet, mint a szóbeli, az írásbeli előterjesztéshez, és néhány pontban foglaltam össze a határozati javaslatot, amelyben

kérem most a bizottság támogatását a tárgyalás megkezdéséhez, majd képviselőtársaim jóváhagyását a vitában és a szavazásban.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Kérdezem a bizottság tagjait, kívánnak-e észrevételt, megjegyzést tenni, véleményt mondani. Ilyet nem látok. Akkor... *(Jelzésre:)* Bocsnat! Szabó Szabolcs képviselő úr! Tessék parancsolni!

Hozzászólások

SZABÓ SZABOLCS (Momentum): Köszönöm. Csak ha már senki nem akar hozzászólni, akkor pár mondatot mondanék. Igen, ez egy kérdés valóban, hogy az építészetet hová lehet vajon besorolni ilyen bizottsági struktúrában. Bár ha már Makovecz szóba került, ugye, például tudjuk, hogy az organikus építészet bizonyos értelemben filozófia, ezért egészen Rudolf Steinerig visszamehetünk ebben, azt meg tekinthetjük, mondjuk, tudománynak meg kultúrának, úgyhogy tök jó helyre került ilyen szempontból bizottsági értelemben.

Egyébként én azzal abszolút egyetértek, hogy a településképnek igenis van jelentősége, mert az alapján érzi magát otthon az ember, hogy milyen településkörnyezeti képben él. Nekünk ez még az Osztrák-Magyar Monarchia egyfajta hagyománya, hogy van egy viszonylag erős magja ennek a településképnek meg településstruktúrának; ez részben rendezési, részben építési hatósági, részben meg építészeti hagyomány. És valóban detektálható ennek egyfajta romlása. És akkor ezt érdemes valószínűleg innentől kezdve csomagban kezelni, mert a rendezésnek bizonyos értelemben a meggyengítése meg az építési hatósági eljárások bizonyos értelemben meggyengítése potenciálisan előrevetíti azt a veszélyt, hogy ez a romlás jelentősen előrehaladhat. Tehát ilyen értelemben szerintem van helye annak, hogy ezzel foglalkozzon az Országgyűlés, és törvénymódosítással a szabályozáson erősítsen. Én általában a túlszabályozás ellen szoktam érvelni, ez esetben viszont tudok érvelni amellest, hogy van jelentősége annak, hogy a szabályozást megerősítsük. Mert persze, ha valaki idejön, nem tudom, Lengyelországból vagy Romániából vagy Szerbiából, akkor ő el fogja mondani, ha rááll a szemé erre turistaként vagy vendégként, hogy itt milyen jól azonosítható településképi elemek, struktúrák vannak, de ez abból következik, amit már említettem, hogy ez a Monarchia hagyománya, és ha ezzel nem foglalkozunk, akkor lehet, hogy mondjuk, száz év múlva itt is egy olyan káosz lesz, mint amit most látunk, ha a Balkánra megyünk, ami nyilván nem egy ilyen negatív értékítélet, csak nekünk az egy romlásként jelenne meg, ha annyira szétesne a településképünk. Szóval, ennek van jelentősége, úgyhogy innentől kezdve magát az emléknapot is tudom támogatni mint előterjesztést és a későbbi törvénymódosításokat én örömmel veszem, meg szívesen veszek majd részt a vitában, hogy hogyan tudjuk ezt a településképet pozitív módon előre víve javítani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ha megengedi a tisztelt bizottság és Lázár miniszter úr is, akkor pár mondatot én is jeleznék. Én azt hiszem, hogy az a vita volt inkább felesleges, hogy hová kell címkézni ezt a kérdéskört, már csak azért is, mert nagyon jól tudjuk, hogy a kultúrákat leginkább az építészetten keresztül tudjuk megragadni történetiségében, jelenvalóságában egyaránt. Kós Károlyhoz kötése ennek az emléknapnak pedig annál is inkább indokolt, mert azt is szerintem mindenki tudja, hogy Kós Károly nemcsak építész volt, hanem a kultúra igen széles spektrumához köthető. Úgyhogy ilyen szempontból - hogy is mondjam... -, ha minden szimbolikus oldalát megnézzük, akkor abszolút jó helyen van.

Az pedig, hogy kell-e ezzel a kérdéssel foglalkozni: ez szerintem annyira magától értetődő. Ha megengedik, akkor egyetlenegy rövid kis példát hadd említsek. A

kilencvenes évek legelején, a német egyesítést követően Rostockban járván - oda minden évben elmentem az egyetemközi kapcsolat miatt - azt mondta nekem Manfred barátom, hogy ha akarok venni egy ingatlant, akkor megtehetem, mert a belvárosban egy márka. Mondtam, hogy azonnal veszek tízet - annyi készpénz még volt nálam. Erre mondta, hogy nagyon jó, csak óvatosan, mert műemléki előírásokat kell betartani, ellenkező esetben azonnal komoly, milliós nagyságrendű tételekre ugrik fel, ugyanis a városkép szempontjából ott komolyan vették, és komolyan veszik mind a mai napig, hogy meg kell tartani - legalábbis az utcafront felé mindenképpen - azokat a homlokzati elemeket, mindent, ami egy egykori Hanza-város belső képéhez hozzátartozik. Ebből az következik, hogy úgy vannak szupermarketek, hogy kívülről nem tűnik szupermarketnek. És ugyanez a helyzet Gdanskban, ahol meg lehet nézni, az új építésű részek szervesen beleilleszkednek a régi, nem tudom én, hány száz éves polgári házak közé, nincs a kettő között érdemi különbség. És ez adja az adott településnek, az adott városnak az arculatát, a képét, a helyi identitását.

És ha szabad megjegyezni, szerintem ebbe az irányba már Magyarországon is egyre nagyobb az érdeklődés, igény, szándék. Debrecen egyik ikonikus épülete, ami nem szakrális, hanem világi, az Aranybika szálloda. Ezt még Hajós Alfréd tervezte - csak ennyit az egykori polihistorokról. A Hajós Alfréd által megálmodott Bikának a teljes épülete nem maradt fenn, mert a háború tönkretette; azt, amit hozzátettek pótlásként - hát, hogy is mondjam... -, ott úgy kinyílik a bicska az ember zsebében, hogy ez hogy meg mint néz ki. És nem véletlen, hogy a tervekben az szerepel - hogy mikor lesz erre forrás, az megint egy másik kérdés természetesen -, hogy bizony azt a szocreál épületrészt le kellene bontani, és az eredeti tervek alapján hozzáépíteni azt, ahogyan egykoron megálmodták, mert úgy lesz teljes a városkép. Én azt hiszem, hogy ez helyi identitások szempontjából is fontos, helyi közösségek szempontjából is fontos, tágabb értelemben egy ország imázsához és képéhez is hozzátartozik, sőt egy nagy kultúrához is. Ha már a gótikát említette miniszter úr, akkor hadd jelezzem, hogy a gótika határa egybeesik a latin kereszténységgel, és azon túl nincsen. Tehát ilyen értelemben nagyon jól tudjuk az épületeken, az építészeti örökségen keresztül beazonosítani sok esetben azokat a nagy kultúrákat, ami a mi identitásunkat adja. Úgyhogy én magam is támogatom ezt, és remélhetőleg a bizottság egésze is támogatni fogja.

Nem tudom, kíván-e miniszter úr hozzászólni.

Lázár János reflexiója

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz) előterjesztő: Én csak annyit szeretnék mondani, hogy amit a képviselőtársam említett itt, az Osztrák-Magyar Monarchia építészete: annyiban visszább nyúlnék, hogy a török kivonulása után kellett az első nagy rendezést végrehajtani. Nem véletlen, hogy Magyarországon, bár nem kellő mértékben megbecsült formában és nem elég ismert formában, de a XVIII. század területrendezési joganyaga, ami megnyilvánult abban, hogy a földhivatali nyilvántartás a XVIII. században indul meg, az első erdőtörvény akkor születik, nemcsak az oktatási törvények, amit mindenki ismer, Mária Terézia és II. József uralkodása alatt, hanem az ország rendezésével kapcsolatos rendezési jogszabályok is a XVIII. században jelennek meg először. De, és itt érdemes visszanyúlni, hogy nagyon érdekes, hogy egy nemzet, egy nép, egy kis közösség gondolkodása hogyan jelenik meg az építészetben - ugye, Hegel azt mondja, hogy az építészet az első és tiszta művészeti ág, ami persze több ponton is cáfolható, de van, aki úgy gondolkodik az építészetről, mint a művészetfilozófiai szempontból legfontosabb művészeti ág, és az ókor óta nagyon komoly küldetése van -, hogy a magyar paraszti építészetben a kereszt típusú építkezés, utalván a kereszténységre, és a tűz jelentősége és a tűzhely elhelyezésének a jelentősége

mindenféle építészképzés nélkül és mindenféle tudatos építészeti megbízás nélkül is konzekvensen hasonló faluról falura, és volt évszázadokon keresztül. Mert, ugye, az ember épít, mindenki épít, a mai kor is épít, és amióta itt vagyunk a Kárpát-medencében, mindig építettünk valamit, és amit a világról gondolunk, az megjelenik az építészetben.

Az a baj, hogy a XX. századtól kezdve az anyagi szempontok, az üzlet, a haszon, a profitabilitás, az anyagok felhasználása a minőség rovására, a gondolat rovására és az önkifejezés rovására ment. Ez egy nagyon nagy dilemma, hogy hol van az az egészséges határ. Mindig szóba hozom, nem bántásképpen mondom, XIII. kerület. Ugye, a kerületnek az az érdeke, hogy nagyon sok társasház épüljön, hiszen egy nagyon jól menő kerület. Van egy nagyon tisztességes főépítész, igyekeznek jól is dolgozni. De míg a gazdasági érdek az, hogy minél több társasház épüljön, húsz év múlva felmerül az a kérdés, hogy helyes volt-e ilyen mértékű beépítés ebben a kerületben. Tehát az anyagi szempontok, amikor belakja egy nép az adott országot, a gazdasági racionalitás és a pénz, az a művészettel, az ízléssel, illetve az építészet gondolatvilágával sarkosan ütközik.

Az elmúlt tíz évben a gazdasági növekedés érdekében mi számos kompromisszumot kötöttünk, és az Országgyűlésre kényszerítettük végrehajtó hatalomként, pontosan annak érdekében, hogy a gazdasági növekedés útjába ne álljon adott esetben az örökségvédelem, a régészet, az építészet ügye. Ebben én fékezni szeretnék, nem titkolt célom, a helyi közösségeknek sok jogot szeretnék megadni, visszaadni és alapítani. Másrészt pedig azt is nagyon fontos gondolatnak tartom, hogy inkább kevesebbet, de jobbat építsünk. Tehát a minőség kérdése egy nagyon fontos kérdés. Amit elnök úr említett, egy nagyon izgalmas kérdés, hogy mit kell lebontani, mit kell visszaépíteni, amit visszaépítünk, az milyen, és az örökségvédelmi területekbe, amit beépítünk, az milyen húsz-harminc év múlva. Az igazság az, hogy nagyon ellentmondásosak a tapasztalatok. Ha valaki elmegy Londonba, elmegy Párizsba, elmegy Németországba, a modernista építészetnek az az iránya, hogy örökségvédelmi területre modern épületet behúzni, nem mindig sikeres, fogalmazzunk árnyaltan. De ha valaki felmegy a füzéri várba - ajánlom mindenkinek, aki az építészet iránt érdeklődik -, és megnézi azt a kísérletet, hogy visszaépíteni valamit, ami feltételezhetően úgy nézett ki, és mondjuk, visszaépíteni a régit, az is hagy az emberben kérdéseket, fogalmazzunk így, tehát az is megérdemel egy hosszúlépés melletti hosszabb intellektuális értelmiségi vitát, hogy az vajon úgy rendben van-e. Tehát erről a kérdéstről naphosszat lehetne vitatkozni, tartok tőle, hogy nem ez lesz a magyar Országgyűlés jelenleg legizgalmasabb kérdése.

De hogy milyen ország lesz Magyarország a rendezettsége, a tisztasága, az építészeti igényessége, a fenntarthatóság szempontja, a környezetvédelem szempontja vonatkozásában, az szerintem az épített környezeten nagyon múlik. Azt mondják a környezetpszichológusok, hogy amikor egy gyerek megy az utcán hazafelé az iskolából, vagy megy sportolni, amit lát az építészetben, amit fölvesz a szeme és az érzékszervei, az később jelentős mértékben befolyásolja azt, hogy milyen ízlésű emberré válik. *(Dr. Vinnai Győző: Ez igaz.)*

ELNÖK: Ez így van.

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz) előterjesztő: Tehát a 18 év alatti generáció vagy 10 év alatti generáció szempontjából, hogy milyen uszodába jár, milyen iskolába jár, milyen környezet veszi körbe otthon és az intézményekben, amit igénybe vesz, ez a környezethez és az igényességhez való viszonyát jelentős mértékben befolyásolja. Tehát

nem közömbös és egy közepesen fejlett ország felzárkózási és fejlődési dilemmáiban nem közömbös téma az építészet és az, hogy milyen országgá válik Magyarország.

Remélem, hogy ez egy izgalmas vita lesz képviselőtársaim számára, akik ebben részt vesznek.

Határozathozatal

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Szavazás következik. Kérem, aki támogatja a képviselő úr, miniszter úr előterjesztését, kézfelemeléssel jelezze! *(Szavazás.)* Ellenpróbát kérek! Volt-e nem szavazat? *(Senki sem jelentkezik.)* Tartózkodás? *(Senki sem jelentkezik.)* Ilyen nem látok. A bizottság egyhangúlag támogatta.

Az ülés berekesztése

Köszönjük szépen a részvételt. *(Lázár János: Köszönöm szépen.)* A bizottság ülését ezzel lezárom. További szép napot kívánok!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 01 perc)

Dr. Pósn László
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Podmaniczki Ildikó